

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10) (ενδεικτική απάντηση του ΙΕΠ)

- α. Λ
- β. Σ
- γ. Λ
- δ. Σ
- ε. Σ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10) (ενδεικτική απάντηση του ΙΕΠ)

Παραδείγματα της τρίτης παραγράφου του Κειμένου 1:

- άνθρωποι να χρησιμοποιούν υβριστικές εκφράσεις εναντίον άλλων ανθρώπων επειδή δεν τους αρέσει κάτι επάνω τους
- μαθητές να δέχονται χυδαίες λεκτικές επιθέσεις από καθηγητές
- εργαζόμενοι να αντιμετωπίζουν προσβλητικές συμπεριφορές από εργοδότες και συναδέλφους
- εγκληματικές οργανώσεις να απειλούν ανοιχτά τους ομοφυλόφιλους και να ενθαρρύνουν ρητορικές και πράξεις μίσους εναντίον τους.

Τα παραδείγματα συγκεκριμενοποιούν τις απαράδεκτες συμπεριφορές χλεύης, περιθωριοποίησης και επιθετικότητας εναντίον των σεξουαλικά «διαφορετικών» ανθρώπων, στις οποίες αναφέρθηκε η συγγραφέας προηγουμένως. Με τα παραδείγματα εν είδει απαρίθμησης, η συγγραφέας καταγγέλλει, επιπλέον, την ανεπίτρεπτη στάση της κοινωνίας έναντι της σεξουαλικής διαφορετικότητας στον 21^ο αιώνα, όταν ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η έμπρακτη ισότητα θα έπρεπε να ήταν αυτονόητα.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15) (ενδεικτική απάντηση του ΙΕΠ)

α) Ερωτήσεις της πρώτης και της δεύτερης παραγράφου του Κειμένου 1:

- Όμως, μετά από τόσα χρόνια, αυτή η ισότητα και ο σεβασμός γιατί δεν έχουν έρθει;
- Είναι, όμως, μόνο θέμα της κοινωνίας;

Οι δύο ερωτήσεις, από τις οποίες η πρώτη είναι ρητορική ενώ η δεύτερη απαντάται από τη συγγραφέα, αποσκοπούν να δώσουν έμφαση, να «ξυπνήσουν» τη συνείδηση του αναγνώστη και να τον θέσουν σε εγρήγορση και προβληματισμό στο σοβαρό ζήτημα της στάσης απέναντι στη σεξουαλική διαφορετικότητα. Επιπλέον, οι ερωτήσεις λειτουργούν δομικά ως ομοιότροπη έναρξη παραγράφου δίνοντας ρυθμό στο κείμενο και αυξάνοντας την παραστατικότητα του λόγου.

β) Αντίθεση και υπόθεση αποσπάσματος της πέμπτης παραγράφου του Κειμένου 1:

- Αντίθεση: Αντί, λοιπόν, να διδάσκεται η ομοφοβικότητα και ο ρατσισμός, ας ξεκινήσει να διδάσκεται η ενσυναίσθηση, η αγάπη και ο σεβασμός προς τους γύρω μας.
- Υπόθεση: Ίσως αν δεν καταπιέζαμε τους ανθρώπους να «μπούνε» σε καλούπια ξεπερασμένα και δεν τους μαθαίναμε να κρίνουν τους άλλους από την εμφάνιση, τα πράγματα να ήτανε λίγο καλύτερα.

Οι δύο επιλογές της συγγραφέα (αντίθεση και υπόθεση) στην ουσία συλλειτουργούν και αποτελούν μια ενιαία αντίθεση που καταγγέλλει τις ευθύνες της εκπαίδευσης στο θέμα της στάσης μας απέναντι στη σεξουαλική διαφορετικότητα και τονίζει την ανάγκη άμεσης αλλαγής του προσανατολισμού της.

Θέμα 2 (μονάδες 30)

Ο σύγχρονος «πολιτισμένος» κόσμος... εκτρέφει τον ρατσισμό!

Πρόσφατα επεισόδια ρατσιστικής βίας απασχόλησαν έντονα την κοινωνία μας και προκάλεσαν προβληματισμό και ανησυχία σχετικά με την αδυναμία του σύγχρονου «πολιτισμένου» κόσμου να αποδεχτεί τη διαφορετικότητα. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο ρατσισμός αποτελεί αποδιάρθρωτικό για τη συνοχή της κοινωνίας φαινόμενο. Για τον λόγο αυτό κρίνεται αναγκαία η διερεύνηση των αιτιών του φαινομένου, καθώς και η συνειδητοποίηση ότι η παιδεία είναι η πιο ισχυρή δύναμη για τον περιορισμό του.

Ζητούμενο 1: ποια είναι τα αίτια της οποιασδήποτε μορφής ρατσισμού;

❖ **Φορείς αγωγής/ ελλιπής παιδεία**

→ **Σχολείο/ εκπαίδευση**

- το σύγχρονο σχολείο έχει τεχνοκρατικό προσανατολισμό, με αποτέλεσμα οι νέοι να μην καλλιεργούν θεμελιώδεις κοινωνικές αρετές, όπως τον

σεβασμό, την κατανόηση και την ανεκτικότητα στην διαφορετικότητα του άλλου.

- η μηχανιστική μάθηση δεν αναδεικνύει την κριτική σκέψη, με αποτέλεσμα να αφήνεται ο άνθρωπος στη ρατσιστική προπαγάνδα και την μαζοποίηση, που ευνοεί τον ρατσισμό
- **οικογένεια:** όταν αντιμετωπίζονται άνισα κάποια από τα μέλη της οικογένειας (πχ. τα κορίτσια, οι γυναίκες), όταν οι γονείς εκφράζονται μειωτικά απέναντι σε άτομα έξω από την οικογένεια, όταν μέσα στην οικογένεια δεν γίνεται σεβαστή η διαφορετικότητα των άλλων
 - ⇒ η οικογένεια εκκολάπτει τον ρατσισμό
- **ΜΜΕ:** τα ΜΜΕ συχνά αμαυρώνουν και υποτιμούν συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες ή άτομα, εκμεταλλεύονται τη ιδιαιτερότητα κάποιων ατόμων (πχ. των ομοφυλόφιλων) προκειμένου να αυξήσουν τις πωλήσεις τους (τηλεόραση, κουτσομπολίστικα περιοδικά), δημιουργούν κλίμα αρνητικό και καχυποψίας εις βάρος τους, με αποτέλεσμα να εμφυσούν τον φόβο και την επιφύλαξη στην κοινή γνώμη

❖ **κοινωνικοί παράγοντες**

- **στερεότυπα:** τα στερεότυπα κατηγοριοποιούν άδικα τους ανθρώπους με κριτήριο ένα μόνο χαρακτηριστικό τους, οδηγούν σε λανθασμένη ή αβασάνιστη εκτίμηση των συνανθρώπων μας, σε άδικη κριτική εις βάρος τους και δεν επιτρέπουν την αξιολόγηση του συνόλου της προσωπικότητάς τους.
- **Μαζοποίηση:** ο μαζοποιημένος άνθρωπος παρασύρεται από την ρατσιστική κουλτούρα, αφού δεν μπορεί να αντισταθεί στις επιταγές της μάζας που τον θέλει να μισεί τον διαφορετικό.
- **η κρίση αξιών:** το παραδοσιακό ανθρωπιστικό σύστημα αξιών έχει ανατραπεί, οι άνθρωποι έχουν αφεθεί στην αλαζονεία, την εγωπάθεια και τον ατομικισμό, αντιμετωπίζουν τους συνανθρώπους τους με σκληρότητα, απανθρωπιά και αναληγσία, συνθήκες ευνοϊκές για την εκδήλωση ρατσιστικών φαινομένων.
- **η τάση της κοινωνίας:** η κοινωνία καθορίζει άτυπα το πρόπον και το μη πρόπον, το αποδεκτό και μη αποδεκτό και δεν αποδέχεται εύκολα αυτόν που αποκλίνει από τα κοινωνικά στερεότυπα · αυτός που διαφοροποιεί τη στάση του και τις επιλογές του από τις συνήθειες αντιμετωπίζεται ως απειλή και απορρίπτεται.

Ζητούμενο 2: ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει το σχολείο στην καλλιέργεια κλίματος σεβασμού μεταξύ των ανθρώπων

- το σχολείο οφείλει να είναι ανθρωποκεντρικό
- να καλλιεργεί πολύπλευρα τον άνθρωπο, να τον ηθικοποιεί, να τον κοινωνικοποιεί, να τον αναπτύσσει πνευματικά
- να προβάλλει ανθρωπιστικές αξίες και ιδανικά
- να εμφυσά την αγάπη για τον συνάνθρωπο
- να μεταλαμπαδεύει το σεβασμό για τη διαφορετικότητα του άλλου
- να καλλιεργεί στους νέους την έννοια της κοινωνικής αποδοχής και της κοινωνικής ανεκτικότητας

- διαμορφώνει πολίτες αλτρουιστές
 - να προάγει την διαπολιτισμική προσέγγιση των λαών και τον σεβασμό προς τους άλλους λαούς
- ⇒ οι στόχοι αυτοί μπορούν να επιτευχθούν είτε μέσα από την ευμέθοδη παροχή γνώσεων, είτε μέσα από πολιτιστικές εκδηλώσεις και με τη γενικότερη ευαισθητοποίηση του νέου πάνω σε θέματα που αφορούν το ρατσισμό.

Συμπερασματικά, κρίνεται πραγματικά θλιβερό στη σύγχρονη εποχή της υπερανάπτυξης και της υποτιθέμενης καταξίωσης των ελευθεριών του ανθρώπου, στον σύγχρονο προοδευμένο κόσμο, η διαφορετικότητα να μην είναι αποδεκτή. Ο ρατσισμός είναι φαινόμενο που λανθάνει και αποδομεί ύπουλα την κοινωνική συνοχή, προσβάλλει ανεπανόρθωτα την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και προκαλεί ανεπούλωτα τραύματα στην ψυχή των θυμάτων του. Αποτελεί αδιαπραγμάτευτο ζητούμενο των σύγχρονων κοινωνιών ο κάθε άνθρωπος να σέβεται και να αποδέχεται τη διαφορετικότητα του άλλου!

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Στο ποίημα εναλλάσσονται το α' ενικό με το β' ενικό πρόσωπο. Πρόκειται για μία αποστροφή του ποιητικού υποκειμένου προς ένα πρόσωπο αγαπημένο του - ίσως την αγαπημένη του, έναν στενό του φίλο ή ακόμη και προς τον κάθε άνθρωπο. Με το α' ενικό πρόσωπο εξομολογείται ποια είναι η τακτική του σε σχέση με αυτόν/ αυτήν στο πλαίσιο της σχέσης τους. Δηλώνει την πρόθεσή του σε ό,τι αφορά την επικοινωνία και την μεταξύ τους αλληλεπίδραση. Ο τόνος του ποιήματος γίνεται προσωπικός και επικρατεί ο υποκειμενισμός. Με το β' ενικό πρόσωπο ο ποιητής απευθύνεται στο αγαπημένο του – μάλλον- πρόσωπο. Διαμορφώνεται κλίμα διαλόγου, ενώ προσδίδεται θεατρικότητα και δραματικότητα στον ποιητικό λόγο. Με την εναλλαγή των δύο προσώπων επιτυγχάνεται αμεσότητα, ζωντάνια και παραστατικότητα, ενώ το ύφος διαμορφώνεται οικείο. Επίσης, διευκολύνεται η ταύτιση του αναγνώστη είτε με την συναισθηματική κατάσταση του ποιητικού υποκειμένου, είτε με τον αποδέκτη της εξομολόγησής του. Η εναλλαγή των προσώπων χαρίζει αισθητική συγκίνηση στον αναγνώστη.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15) (ενδεικτική απάντηση του ΙΕΠ)

Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης: Το ποιητικό υποκείμενο εξομολογείται στο ποιητικό αντικείμενο την πρόθεσή του να το κατακτήσει αγαπητικά (φιλικά ή ερωτικά). Στον «πόλεμο» αυτόν εφαρμόζει «τακτική» και «στρατηγική». Η τακτική του είναι να το παρατηρεί, να το «μαθαίνει» και να το αποδέχεται πλήρως («να σ' αγαπώ όπως είσαι»)· να διαλέγεται μαζί του ισότιμα και να χρησιμοποιεί το λόγο για να δημιουργεί ανθεκτικές

γέφυρες επικοινωνίας («γέφυρες απόρθητες»)· να παραμείνει στη μνήμη του, να παραμείνει μαζί του με κάθε τρόπο, να εγκαθιδρύσει μια σχέση ειλικρίνειας («να είμαι ειλικρινής... ο ένας στον άλλο») καταρρίπτοντας όλα τα εμπόδια συνεννόησης («ούτως ώστε... ή άβυσσος»). Η «απλή» και «σοβαρή» στρατηγική του, όμως, είναι μία και μόνη: να καταφέρει σύντομα να γίνει απαραίτητος/η στο ποιητικό αντικείμενο μετά από τόσες προσπάθειες που κατέβαλε και τακτικές που χρησιμοποίησε (όπως δηλώνει το «επιτέλους»).

Οι μαθητές/-τριες θα παραθέσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους σε ελεύθερο στοχαστικό λόγο, όπου θετικά αξιολογείται, μεταξύ άλλων, η συνάφεια με την πηγή εκκίνησής τους, δηλαδή το ποιητικό κείμενο, και όχι η παράθεση άσχετων στοχασμών και συναισθημάτων.

